

ՅԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅԻ 25 ԱՄԵԱԿԸ

Մեծապէս ուրախալի երեւոյթ մըն էր տեսնել փոքրիկ Հայաստան մը՝ Մխիթարեանց հանդիսատարին մէջ, Հայաստան մը ներկայացուած տեղաքնակ եւ ծանապարհորդ ազգաւէր Հայերէ եւ Հայունհներէ, եւ հայութեան համակիր քանի մը եւրոպացիներէ, որոնք ազնւօրէն փութացած էին պատուել իրենց ներկայութեամբ “բազմաբնիկ Հանդիսի”, 25ամեայ յոբելինի շատ համեստ հանդիսութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 5ին առաւօտեան ժամը 11—1:

Հանդիսին նախագահ բազմած էր Գեր. Հ. Գաբրիէլ Ժ. Վ. Մէնէվիշեան՝ Ընդհ. Բարտուղարն, ի բացակայութեան Գեր. Գեր. Աբրահամ, որ Հոռմէն հետազոտվ կը յայտնէր իւր անշափ ուրախակցութիւնն եւ կ'օրհնէր յայրական օրհնութեամբ ժողովականներն եւ խմբագրութիւնը:

Մինչ հրաւիրեալը կը փոխանակէին քարի գալուստի ողջոյնները, բեմի վրայ երեւցաւ Դկ. Վալէ Մինասեան: Բովանդակութեամբ լի եւ խնամալ ճառ մըն էր, զոր խօսեցաւ մեծապատիւ Դոկտորն, որուն մէջ կը գնահատէր, թէ “Վիեննայի պատկառելի Միաբնակութիւնը” որչափ մեծ չափով իրականացուցած է Մխիթարայ՝ այն մեծ Հայուն երազը,, թէ անոնք իբրեւ “շարունակողք Սահակայ եւ Մեմուրպայ գրական մեծ ձեռնարկին,, ինչպէս “բեղմնաւորեցին եւ ծոխացոյցին” հինգերորդ դարէ մնացած մեր ազգային համեստ գրական ժառանգութիւնը,, . . . եւ թէ “Հայ ազգին եւրոպականացումն ի մտաւորականին իրենց կէտ նպատակի դրած էին,,:

Մասնաւորելով իր խօսքը՝ յառաջ բերաւ յարգ. ճառասացն, թէ ինչպէս Վիեննայի Մխիթարեանց՝ ուշադիր հետեւողներ եւրոպացւոց քանասիրական մանրակրկիտ խուզարկութեանց, ձեռնարկեցին “Հանդէս Ամօթեայ,,ի հրատարակութեան, իբրեւ միջնորդ եւրոպական քաղաքակրթութեան եւ հայ անմշակ գրականութեան միջեւ, որով կարելի պիտի ըլլար, եւրոպական գիտութիւնները դարձնել Հայուն սեփական ստացուածքը, ծաղկեցնել ազգային մատենագրութիւնը . . . եւ թէ “այսօր, իւր առաջին թուին երեւման թուականին 25 տարի յետոյ, կը ներկայանայ մեզ Հայագիտութեան նուիրուած իբր ամէնէն հեղինակաւոր հրատարակութիւնը, որուն ծայնն եւ դատաստանը մասնաւոր արժէք ունի թէ եւրոպական եւ թէ հայ քանասիրութեան մէջ,,:

Հագիւ աւարտած էր ճառասացն իւր վերջին խօսքը, յառաջ ընթացաւ աշխոյժ մանուկ մը, թուղթ մը ձեռքին: Քսիկ Հայաստանէն Մխիթարեան այս աշակերտն արտասանեց ոտանաւոր մը, այնպիսի վառ շնչոտեցով եւ յստակ արտասանութեամբ, որ մեծապէս մխիթարեց հայ ծայնի կարօտ հանդիսականները, եւ կեցցէներու աղաղակին մէջ աներեւութացաւ իր ընկերաց քով:

Վերոյիշեալ բերթուածը, ծնունդ Գեր. Հ. Գ. Մէնէվիշեանի վառ մտաց, կը պատկերացընէր Հանդիսի քառորդ դարեան կեանքն ու գործունէութիւնը. ի վերջոյ հրաւէր կը կարդար ամէն Հայուն համակրող եւ քաջալեր ըլլալ “Հանդէս Ամօթեայ,,ի գոյութեան եւ գործունէութեան:

Ապա բեմի վրայ նշմարուեցաւ քարեկազմ՝ երիտասարդ մը, Պր. Լ. Լիսիցեան, որ իբր ներկայացուցիչ “Հասկեր,, մանկական ամսականի խմբագրութեան, շնոր-

հատորեց առաջ իկայ յոթելինական թերթը, միանգամայն զարմանալով եւ սուղ գնահատելով ամբողջ Միարանութեան մը պանդխտական կեանքը, որ ոչ թէ շահու, դիւրութեան եւ կենաց ապահովութեան համար էր, այլ զուտ եւ միմիակ ազգասիրութեան վեր գաղափարի նուիրում, այն է Հայուն քաղաքակրթական եւ գիտնական զարգացումը:

Հազիւ աւարտած էր Պր. Լիսիցեան խօսքը, եւ ահա դէպ ի բեմ՝ յառաջացաւ Պր. Միք. Վարանդեան, որ պատահաբար Վիեննա կը գտնուէր. խանդավառ խօսքերով դրուատեց ընդհանրապէս Միիթարեան Միաբանութեան գրական գործունէութիւնը եւ մասնատրուպէս հայագիտութեան ասպարէզի մէջ “Հանդէս Ամսօրեայ, ի կատարած մեծ դերը իբրեւ ամենալուրջ ուսումնաթերթը: Մաղթեց որ այս հայագիտական ուսումնաթերթը յարատեւ շարունակէ ազգային կրթութեան եւ հայ ժողովրդեան զարգացման այս կարեւոր գործը:

Ենորհաւորութիւններ նաեւ Հունգարահայոց կողմանէ մատուց յարգ. Տ. Վակարեան, աշակերտ Հունգարահայ կղերանոցի:

Այս անկեղծ շնորհաւորութեանց եւ սրտագին մաղթանաց իբրեւ պատասխան՝ Գեոր. Հ. Գ. Մէնէվիշեան՝ ժողովոյն նախագահը խօսեցաւ ճառ մը, որուն մէջ Գեոր. Ճառասացը նախ պարզեց մօր՝ զօրավարի եւ զինուորի պարտքերն՝ հանդէպ իրենց որդւոց, իրենց քանակին եւ իրենց կոչման. եւ մեկնելով Հանդիսի գործունէութիւնն ալ՝ վերոյիշեալ նմանութիւններով՝ իբրեւ շատ քնական պարտք մը Միաբանութեան, եզրակացուց թէ ամբողջ այս գործունէութիւնն ի սկզբանէ անտի պարտք մը եւ իւր գլխաւոր նպատակներէն մին նկատած էր Միաբանութիւնը. այդ գործունէութեան վերջին 25 տարիներու հայելին եղաւ “Հանդէսն”, եւ յուսով է թէ պիտի շարունակէ նոյնն այսուհետեւ ալ նոյն ուսումնաթերթին միջոցաւ: Յետոյ ջերմագին շնորհակալութիւններ յայտնեց Միարանութեան կողմանէ թէ ներկայ հանդիսականաց եւ թէ նեոաւոր ազգասիրաց ուղղեալ:

Ճառասացութեանց աւարտումէն յետոյ, հանդիսականք առաջնորդուեցան դէպի վանատան սլարտէզը, ուր Գեոր. Հ. Գ. Մէնէվիշեան լուսանկարեց հանդիսադիր խումբը, իբրեւ անմոռաց յուշարար. “Հանդէս Ամսօրեայ, ի համեստ հանդիսութեանց:

Հ. Ա. Պ.

